

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 1 беті

ДӘРІС КЕШЕНІ

Пән атауы: «Балалар аурулары негіздері-1»

Пән коды: BAN 4302-1

БББ атауы: 6B10101 «Жалпы медицина»

Оқу сағат/кредит көлемі: - 150сағ. (5кредит)

Оқу курсы мен семестрі: – 4 курс, VII семестр

Дәріс көлемі: 15 сағ.

Шымкент 2024ж

«Педиатрия-2» кафедрасы

П-68/19

Дәріс кешені

43 беттің 2 беті

Дәріс кешені «Балалар аурулары негіздері-1» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 11 «28» 06. 2024ж

Кафедра меңгерушісі, профессор

Бектенова Г.Е.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 3 беті

№1 дәріс

1.Тақырыбы:Балалардағы бронхиттер.Тыныс жеткіліксіздігі синдромы.

2.Мақсаты:әртүрлі жас топтарында кездесетін бронхиттердің этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу,басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда тыныс жеткіліксіздігі синдромын анықтау әдістерін білу.

3.Дәрістер тезистері:

Балалардағы бронхиттердің негізгі клиникалық формалары:

Жедел бронхит

Жеделобструктивті бронхит

Жеделбронхиолит

Қайталамалы бронхит

Созылмалы бронхит

Тыныс жеткіліксіздігі синдромы

Бронхит – созылмалылығы 3 аптадан артық емес жөтел түрінде көрінетін (құрғақ немесе өнімді), инфекциялық этиологиялы, бронхтардың қабынушы ауруы.

Бронхиттердің жалпымен қабылданған жіктемесі жоқ.

Тыныс алу ағзаларының басқа жіті ауруларымен аналогия бойынша этиологиялық және функционалдық жіктеу белгілерін бөлім көрсетуге болады.

Қазақстанда бронхиттер бойынша эпидемиологиялық зерттеу жүргізілмеген.

Бронхиттердің этиологиясы – вирустың және бактериялық, ерте жастағы және кіші мектеп жасындағы балаларда бронхиттің себебі риновирус, респираторлық-синтициалды вирус, көкжөтел вирусы, аденовирус, сонымен қатар микоплазма және хламидия қоздырушылары болып табылады. Үлкен жастағы балаларда бронхиттің басым қоздырушылары парагрипп вирусы, аденовирус, риновирус, сонымен қатар Streptococcus pneumonia, Moraxella catarrhalis, Haemophilus influenza болып табылады.

Ағымы бойынша:

- жіті (созылмалылығы 4 аптаға дейін);
- ұзаққа созылған (сырқаттың басынан 4 аптадан артық созылу) бактериялық қабынумен өтуші.

Клиникалық көріністері бойынша:

- жіті бронхит (ОБ);
- жіті обструктивті бронхит (ЖОБ);
- бактериялық бронхит (ББ);

Диагностикалық критерийлер

Шағымдар және анамнез:

- жөтел (құрғақ немесе өнімді);
- ысқырықты тыныс алу;
- әлсіздік.

Физикалық зерттеп-қараулар:

- жиілеген немесе қиындаған тыныс алу (2 айға дейінгі балалар ТАЖ ≥ 60 минутына; 2 айдан жоғары – 1 жасқа дейін ≥ 50 минутына; 1-5 жас ≥ 40 минутына; 5

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 4 беті

жастан жоғары >28 минутына);

- кеуде қусының төменгі бөлігін тарту;
- аускультативті белгілер (bronхылы (қатты) тыныс алу, қырыл).

Зертханалық зерттеулер:

- **қанның жалпы анализі** (нейтрофилді солға жылжымен лейкоцитоз, лейкопения, ЭТЖ жеделдеуі).

Аспаптық зерттеулер:

- сыртқы тыныс алу функциясы көрсеткіштерінің өзгерісін спирометриясы (үлкен жастағы балаларда).

Дәрі-дәрмексіз емдеу:

- температура көтерілген жағдайда – төсек тартып жату;
- адекватты гидратация (көп жылу ішу);
- емізуді ынталандыру және жасына сәйкес адекватты тамақтану;
- санитариялық-гигиеналық режимді сақтау (бөлмені желдету, инфекциялық науқастармен байланыста болмау).

4.Иллюстрациялық материал:

33 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер: негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы : Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы : Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том] : учебник. - Алматы : Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы : Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том : учебник - Алматы : Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы : Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. : Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүреқырғағының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы : Эверо, 2013.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 5 беті

Электронды ресурстар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (Обайт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларыныңпропедевтикасы мен балалардажіікездесетінаурулар. Баймұханбетова Б.Н., Садвакасова М.А., <https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
11. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
12. Заболевания детей раннего возраста. Учебное пособие. 2016/<https://aknurpress.kz/login>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Қандай клиникалық синдромдар тыныс алу жүйесі зақымдалу синдромдарына жатады?
2. Қандай аурулар кезінде біріншілік бронхообструктивті синдром кездеседі?
3. Бронхообструктивті синдромды зерттеу әдістері.
4. Созылмалы (жедел) тыныс жеткіліксіздігінің сатылары (дәрежелері) және олардың диагностикасы.
5. Балаларда бронхтар, бронхиолалардың қабынулы зақымдалуының негізгі себептері мен белгілері.
6. Әртүрлі жас топтарында кездесетін бронхиттердің клиникалық формалары, олардың дифференциальды диагностикасын .
7. Балалардағы тыныс жеткіліксіздігі синдромы. Себептері, ауырлық дәрежелері, клинико-зертханалық және инструменталды көріністері.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 6 беті

8. Балаларда тыныс алу ағзаларын инструменталды және функционалды зерттеу әдістерінің диагностикалық мүмкіндіктері.

№ 2 дәріс.

1.Тақырыбы:Балалардағы жедел пневмония. Балаларда пневмонияның клиникалық ерекшеліктері және емдеудің заманауи әдістері. Балалардағы плевриттер.

2.Мақсаты:әртүрлі жас топтарында кездесетін пневмониялардың этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда кездесетін пневмониялардың асқынуын білу .

3.Дәріс тезистері:

Балалардағы пневмониялардың негізгі клиникалық формалары:

1. Жедел және созылмалы пневмония
2. Желдеткіш-ассоциацияланған (нозокомиалды) пневмония
3. Имунтапшылығы күйіндегі (ИТК) науқастардағы пневмония
- 4.Жаңа туылған нәрестелердегі пневмония
- 5.Атипті пневмониялар
6. Плевриттер

Пневмония – рентгенограммада инфильтративті өзгерістері болған жағдайда тыныс алу бұзылушылықтары синдромы жәнeнемесе физикалық деректері бойынша диагностикаланатын өкпенің қабынба ауруы болып табылады.

Пневмонияның клиникалық жіктемесі :

Жұқтыру (туындау) орны бойынша:

- ауруханадан тыс (синонимдері: үй жағдайында, амбулаториялық);
- емханалық (синонимдері: нозокомиалды, ауруханаішілік);

Емханалық пневмония баланың стационарда жатуынан кейін 48 сағаттан соң немесе шығарудан кейін 48 сағаттан соң.

- энцефалопатиялы балаларда аспирациялық пневмония.

Морфологиялық формалары бойынша (рентгенологиялық көріністің сипаты бойынша):

- ошақтық;
- ошақты-аралас;
- сегментті;
- лобарлы;
- тінаралық.

Тінаралық пневмониялар қабынуы белгілі (атипті) қоздырушылармен негізделген, басым интерстиция зақымдануы және төмен деңгейге, өкпе паренхимасының зақымдануларының үйлесімі кезінде диагностикаланатын пневмонияның сирек

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 7 беті

формасы болып табылады.

Ауырлық деңгейі бойынша:

- ауыр емес;
- ауыр (клиниканың, токсикоздың, тыныс алу немесе өкпе-жүрек жетіспеушілігі айқындылығы және асқынулар болған жағдайда).

Ағымы бойынша:

- жіті (ұзақтығы 6 аптаға дейін);
- созылмалы (ұзақтығы ауру басталған сәттен 6 аптадан 6-8 айға дейін).

Пневмонияның асқынуы:

- өкпе: плеврит, өкпе деструкциясы (абсцесс, булла, пневмоторакс, пиопневмоторакс);
- өкпеден тыс: инфекциялық-уытты шок, ТТҚҰ-синдром, ересек типті респираторлық дистресс- синдром.

Желдеткіш-ассоциацияланған (нозокомиалды) пневмония:

- өкпені жасанды желдету жүргізілетін науқастарда туындайды (ӨЖЖ):
- а) ерте – ӨЖЖ алғашқы 5 тәулігінде;
 - б) кеш - ӨЖЖ алғашқы 5 тәулігінен кейін.

Иммунтапшылығы күйіндегі (ИТК) науқастардағы пневмония.

Жаңа туылған нәрестелердегі пневмония:

- а) жатырышілік/туа біткен (туылудан кейін алғашқы 3-6 күнде пайда болады);
- б) постнаталды/жүре пайда болған:
 - ауруханадан тыс/үй жағдайында (жетілген жаңа туылған нәрестелерде өмірдің 3-6 аптасынан кейін байқалады, жетілмегендерде – өмірдің 1,5-3 айынан кейін);
 - емханалық/нозокомиалды (жетілген жаңа туылған нәрестелерде өмірдің 3-6 күнінен баста 3-6 айлық жасында байқалады, жетілмегендерде – өмірдің 3-6 күнінен баста 1,5-3 айлық жасында).

Асқынулар:

- тыныс жеткіліксіздігі (ТЖ I-III), өкпе (плеврит, абсцесс, буллы, пневмоторакс, пиопневмоторакс) және өкпеден тыс (токсикоз, нейротоксикоз, ЖЖТЖ, ТТҚҰ, ЖБЖ), өкпенің ісінуі және ателектаз.

Диагностикалық критерии

Шағымдар және анамнез:

- жөтел;
- судан және тамақтан бас тарту;
- демікпе;
- әлсіздік.

Физикалық зерттеп-қараулар:

- тоқтатылған, жиілеген немесе ауыр тыныс алу (2 айға дейінгі балаларда ТЖ≥60 минутына; 2 айдан – 1 жасқа дейін ≥50 минутына; 1-5жас - ≥40 минутына; 5 жастан жоғары >20 минутына);

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 8 беті

- қабырғаралық қуыстардың немесе кеуде қуысының төменгі бөлігінің тартылуы; безгек; қырылды тыныс алу (сәбилерде);
- сананың бұзылуы;
- аускультативті белгілер (әлсіз немесе бронхылы тыныс алу, қырыл, өкпеқап үйкелісінің шуылы, дауыс жаңғырығының бұзылуы).

NB! Аускультация кезінде тыныс алудың жедел әлсіреуі, перкуссиялық дыбыстың қысқаруы экссудативті плевритпен асқынған пневмонияның ықтималдығын арттырады және стационарға жатқызу үшін көрсетілім болып табылады (ДД – В).

Зертханалық зерттеу:

- **қанның жалпы анализі** – нейтрофилді солға жылжумен лейкоцитоз, лейкопения, ЭТЖ жеделдеуі;
- С-реактивті ақуыздың емесе қан ұю прокальцитониннің концентрациясын анықтау;
- **Mycoplasma pneumonia** және **Chlamydia pneumonia** тестілеу (ПТР, ИФА – көрсетілімдер бойынша).

NB! Жіті саты мен сауығу сатысында жүргізілетін респираторлық вирусты, Mycoplasma pneumonia және Chlamydia pneumonia серологиялық зерттеу (ДД – В).

- қақырықты флора мен сезімталдыққа бактериологиялық зерттеу.

NB! Өкпеқап сұйықтығы болған жағдайда, ол микроскопияға, бактериологиялық зерттеуге, пневмококты антигенді анықтауға немесе ПТР-ге жіберуі қажет (ДД-С) .

Аспаптық зерттеулер:

Пульсоксиметрия.

Кеуде қуысын рентгенологиялық зерттеу:

- асқуныларға күмән болған жағдайда – өкпеқап жалқаяғы, эмпиема, пневмоторакс, пневматоцеле, интерстициді пневмония, жүрекқап жалқаяғы;

Кеуде қуысының рентгенографиясы (бір проекция)

- үлесті, полисегментті зақымдануларда, өкпе ателектазында, динамикада – емдеуден кейін 2 аптадан соң.

NB! Кеуде қуысының рентгенографиясы ауруханадан тыс пневмония болжанатын балаларда міндетті зерттеу ретінде қолданылмауы қажет (ДД - В).

NB! Емханаға жатқызылмаған, ауыр емес пневмония симптомдары бар балаларға кеуде қуысының рентгенографиясын жүргізбеу қажет (ДД - В).

NB! Жіті фаза көрсеткіштері бактериялық инфекциялардан вирустың инфекцияларды ажырату үшін клиникалық қолданылмауы қажет жне осы мақсатта жүргізілмеуі қажет (ДД - В).

Емдеу тиімділігінің индикаторлары:

- ТЖ, жалпы интоксикация симптомдарының жойылуы;
- өкпе қозғалысының қалпына келуі;
- өкпедегі қабынба үдерісінің токтатылуы;
- жөтелдің, жиілеген тыныс алудың, пневмонияның аускультативті деректерінің жоғалуы;
- өзін-өзі сезіну мен тәбеттің жақсаруы.

4.Иллюстрациялық материал:

30 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 9 беті

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том] : учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том : учебник - Алматы : Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүрекейрғағының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы :Эверо, 2013.

Электронды ресурстар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларының пропедевтикасы мен балаларда жиі кездесетін аурулар. Баймұханбетова Б.Н., Садвакасова М.А. , <https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 10 беті

9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігермамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>
11. Дәрігермамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>
12. Заболевания детей раннего возраста. Учебное пособие. 2016/ <https://aknurpress.kz/login>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Пневмония кезінде қандай негізгі синдромдар пайда болады?
2. Атипті пневмония, дифференциалды диагноз.
3. Балалардағы пневмонияның өкпелік емес және өкпелік асқынуларының патогенезі.
4. Балалардағы плеврит.

№ 3 дәріс.

1. Тақырыбы: Жоғарғы тыныс жолдарының аллергиялық аурулары. Поллиноз.

Бронхылық демікпе.

2. Мақсаты: әртүрлі жас топтарында кездесетін жоғарғы тыныс жолдарының аллергиялық ауруларының этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциалды диагностикасын жасау. Балаларда бронхиялды демікпені анықтау әдістерін білу.

3. Дәрістер тезистері:

Аллергиялық ринит – себепті аллергенмен байланыспен уағдаланған және ринореямен, мұрынның бітелуімен, қышынумен және тәулік бойына бір сағаттан аса ұзақтықта түшкірумен көрініс табатын мұрынның шырышты қабатының аллергиялық қабынуы

Жіктеме :

ARIA бойынша АР жіктелісінің негізгі ерекшеліктері үш негізгі мезетті есепке алады:

- 1) АР анықталу көріністерінің ұзақтығы;
- 2) АР айқындылығы;
- 3) АР-дың өмір сүру сапасына әсер етуі.

1) АР танытылу көрсеткіштерінің ұзақтығы бойынша АР жіктелісі:

· интермиттицияланатын АР – жалпы ұзақтығы 4 апта болған уақытта симптомдар ұзақтығы аптасына 4 күннен аз;

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 11 беті

· ұзаққа созылған АР – жалпы ұзақтығы 4 апта болған уақытта симптомдар ұзақтығы аптасына 4 күннен көп.

2) АР танытылу көрсеткіштерінің айқындылығы және оның өмір сүру сапасына әсер етуі бойынша жіктеме:

- жеңіл ағымды АР – клиникалық көріністер бар, бірақ олар күндізгі белсенділікті бұзбайды (жұмысты, оқуды) және ұйқыға әсер етпейді. Өмір сапасы бұзылмаған;
- орта ағымдағы АР – клиникалық көріністері бар, ол не күндізгі белсенділікті бұзады (жұмысты, оқуды), не ұйқыны бұзады. Өмір сүру сапасы айтарлықтай төмендеген;
- ауыр дәрежелі АР – клиникалық көріністері бар, ол күндізгі белсенділікті бұзады (жұмысты, оқуды), не ұйықтауға кедергі келтіреді. Өмір сүру сапасы өте қатты бұзылған.

Аурудың фазасы бойынша:

3) АР ағымының фазасы бойынша жіктеме:

- асқыну фазасы
- ремиссия фазасы.

АР маусымдық және жыл бойғы түрлерге бөлу ұсынылмайды, АР көпфакторлығына байланысты және оны емдеу мен «маусымдық емес» кезеңде де профилактика қажеттілігі себебінен.

Диагностикалық критерийлер:

Шағымдар және анамнез :

- мұрынның бітелуі (обструкция) – толық, ішінара немесе кезекшілік, емдеудің дозалау режимі және этиологиясына қарай күннің әр түрлі уақытында белгіленеді;
 - мұрыннан бөлінулер (ринорея) – алдымен сулы немесе шырышты сипатты, бірақ заңды асқынулар қалыптасу кезінде қоюырақ бола бастайды және арасында шырышты-ірінді сипатты қамтуы мүмкін;
 - мұрынның қышуы, күй сезімі;
 - түшкіру, кейде ұстаматәріздес;
 - қосымша шағымдар – бас ауыруына, әлсіздікке, ашушандылыққа, тамақтың қышуына, құрғақ мазалаушы жөтелге (трахея мен көмейге қабынуға қарсы медаторлармен бөлінулердің ағуы себебінен), бұл болашақ бронхоспазмның белгісі болып табылады.
- аллергиялық анамнезде аурудың ұзақтығына, маусымдығына, тәуліктік циклына, үйден шығудың әсеріне, белгілі бір тағамды қолдануға, спецификалық және спецификалық емес қоздырушы факторлармен байланысына, кәсіби зиянтигізгіштерге, отбасылық аллергоанамнезге назар аударған жөн.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 12 беті

Физикалық зерттеп-қараулар:

- мұрын аймақтары жанындағы терінің гиперемиясының бар болуы (біріншіден ринорея себебінен, екіншіден қышыну үшін);
- көз астындағы қара қоңыр шеңберлер (шыбыу шыбықтәрізді-тандай тамырларындағы қанның тоқтап қалуы);
- көрінетін «аллергиялық салют»;
- «Аденоидты әлпет», жоғары «готикалық» тандай;
- географиялық тіл;
- псевдопаннус (көздің мөлдір сыртқы қабығындағы жарты ай тәріздес ойық).

Бронх демікпесі — тыныс жолдарының созылмалы қабынуымен сипатталатын гетерогендық ауру, бронхтардың гипербелсенділігімен ассоциацияланады. Анамнезде тыныс алатын мынадай симптомдарының бар болуымен анықталады: уақыт және өзінің интенсивтілігі бойынша және экспираторлы ағынның вариабельдік шектеуімен байланысты еңтігу, тыныс алудың қиындауы, кеуденің қысылу сезімі, жөтел. [GINA, 2017].

Жіктеме

Бронх демікпесінің ауырлығы өткенге шолу жасау арқылы, бақылау препараттарын қабылдаған соң бірнеше айдан кейін орнатылады: баланың демікпесін бақылау емдеудің қандай сатысында қолжетімділігіне қарай жүзеге асырылады.

БД ағымының ауырлығын аурудың симптомдарын жақсы бақылауға қолжеткізетін терапия көлемі бойынша анықтауға болады:

- Жеңіл БД – бұл 1-2 сатыға сәйкес келетін терапияның үлкен емес көлемі жағдайында бақылауға қол жеткізілетін демікпе.
- Орта ауыр БД – демікпе терапиясының 3 сатысына сәйкес келеді.
- Ауыр БД – емдеу 4-6 сатыға сәйкес келеді («төзімді» демікпе).

Аурудың кезеңіне қарай:

- ұстама – экспираторлы тұншығудың жіті эпизоды, қиындаған және/немесе ысқырықты дем алу, ДШЖ кенет төмендеген кездегі спастикалық жөтел;
- ремиссия кезеңі – бақылауға қол жеткізу;
- ремиссия «толық» болуы мүмкін – жақсы және толық бақылауға қол жеткізген кезде және өмір сүруді шектемейтін минималды симптомдарды сақтау кезінде «толық емес».

Ұстаманың ауырлығына қарай:

- жеңіл асқынуы кезінде бала есін таниды, сөйлей алады (жас шамасына қарай ерекшеліктерді ескеру қажет), тұрақты емес қырылдар, пульсоксиметрия $\geq 95\%$, бірқалыпты тахикардия, цианоз жоқ;
- ортаауыр асқыну кезінде глюкокортикостероидтармен бронходилататорлармен үйлестірілген адекватты терапияға қарамастан тәулік ішінде тоқтама йтын ұстама. Пульсоксиметрия $\geq 92\%$;

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 13 беті

ауыр асқыну кезінде сананың жабырқаңқылығы, ұйқышылдық, бала бөлек сөздерді айта алады, ырғақ жиілігі ≥ 200 соғу/мин (3 жасқа дейін) және ≥ 180 соғу/мин (4-5 жасқа дейін), айқын цианоз. Пульсоксиметрия $< 92\%$.

Бақылауды бағалау өткізіліп жатқан емдеудің адекваттылығын бағалау мен тандау жасау үшін қажет және ол симптомдарды, функционалды көрсеткіштерді, асқынудың қауіп-қатер факторларын бағалауға негізделеді. Бақылау деңгейі оңтайлы және жалпықабылданған динамикалық критерий болып табылады.

Диагностикалық критерийлер

Жөтел: қайталанатын және ұзақ сақталатын үнемсіз, түнде нашарлауы немесе қашықтықтанған қырылмен еруі немесе тыныс алудың қиындауы мүмкін жөтел; жөтел физикалық жіктеме, күлу, жылау кезінде немесе ағымдағы кезеңде тыныс алу жолдарының инфекциясы жоқ болған жағдайда темекі түтінімен байланысқанда пайда болуы мүмкін; жаңа туған кезеңде ұзаққа созылған жөтел және суық тию жоқ болғандағы жөтел.

Қашықтықтанған қырылдар: қайталанатын қырылдар, ұйқы кезіндегі немесе триггерлер әсер еткендегі (физикалық жүктеме, күлу, жылау, темекі түтіні, ластанған ауа) қырылдарды қосқа кезде.

Қиындатылған тыныс алу немесе еңтігу: физикалық жүктеме, күлу, жылау кезінде пайда болады.

Белсенділіктің төмендеуі: жүгірмейді, бірақ басқа балалармен ойнай немесе күле алады, тура сол қарқында; серуендеу кезінде шаршайды (қолға көтеруге сұранады).

Анамнез немесе отбасылық анамнез: басқа аллергиялық аурулардың бар болуы (атопиялық дерматит немесе аллергиялық ринит); бірінші қатардағы туысқандарда демікпенің болуы

ИГКС-мен байқау емі төмен дозаларда және қажеттілік бойынша – ҚӨБА: бақылау препараттарымен емделгендегі 2-3 ай ішінде клиникалық жақсаруы және осындай емді тоқтатқаннан кейін нашарлауы.

Шағымдар және анамнез: себепті-маңызды аллергендерді анықтау – кезеңдік экспираторлық еңтігудің пайда болуы, көбінесе түнгі немесе таңертеңгі уақытта, жылдың суық уақытында, аллергендермен (шаң, өсімдіктер тозаңы, жануарлар түктері) байланысқан кезде, немесе суық тиіп ауыру кезінде қиындай түсетін; қашықтыққа естілетін ысқырықты тыныс алу, бастан кешкен суық тиіп ауырғаннан кейін айтарлықтай себептерсіз ұзақтығы екі аптаға созылатын қалмайтын жөтел. Отбасыда атопиялық аурулармен ауыратын туыстардың бар болуы – поллинозбен, демікпемен, жыл бойғы аллергиялық ринитпен, атопиялық дерматитпен, созылмалы немесе қайталанып жатқан есекжеммен.

Физикалық қарап-зерттеу: сырткөзге кеуде қуысының үрленуі; қабырғалардың «көлденең» тұруы, қабырға араларындағы кеңістіктің кеңеюі; перкуссия кезінде қораптық дауыс; ЖЖЖ, ТҚЖ анықтау; аскультация кезінде – дем алудың әлсіздеуі немесе құрғауы, екі жақтан да симметриялы болып анықталатын ысқыратын, майда көпіршікті ылғал қырылдар.

Пациенттердің көпшілігінде БД ерте жаста басталады. 5 жастан кіші балаларда ысқырықты дем алудың үш паттерндерінің бар болуына көңіл аударылады.

Балалардың бірінші тобы – ол жоғары тыныс алу жолдарының инфекциясы уақытында 10 күннен кем ұзайтын, жылына 2-3 рет қайталанатын – жөтел,

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 14 беті

қиындатылған тыныс алу және визинг сияқты тиісті симптомдары бар балалар, және берілген симптомдар қиындатылған тыныс алу және/немесе визинг эпизодтары арасында жоқ болады.

Келесі топ симптомдардың ұзақтығы ұлғайға пациенттерден тұрады (> 10 күн ЖТЖ инфекциясы ағымында), эпизодтар жиілігі > 3 рет жылына немесе ауыр эпизодтар және/немесе түнгі нашарлаулар, эпизодтар арасында балада сирек жөтел, визинг немесе қиындатылған тыныс алу болуы мүмкін.

Сондай-ақ үшінші паттерн — тура алдындағы жағдайдағыдай, плюс атопия бойынша ауырлатылған тұқымқуалаушылық, немесе балада аллергиялық патологияның сол немесе басқа көріністері әлдеқашаннан бар. 5 жасқа дейінгі және одан да кіші балаларда БД тиісті белгілері: жөтел, визинг, қиындатылған тыныс алу немесе еңтігу, белсенділіктің төмендеуі, ингаляциялық глюкокортикостероидтардың (иГКС) және қысқа әсер ететін бета-2-агонисттерінің аз мөлшерлі дозасымен байқау емінен оң нәтиженің болуы.

4. Иллюстрационды материал:

30 слайдтық презентация

5. Әдебиеттер: негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 3: оқулық - Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том] : учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том : учебник - Алматы : Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүрек-канықарғының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы :Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 15 беті

2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларыныңпропедевтикасы мен балалардажіікездесетінаурулар.Баймұханбетова Б.Н., СадвакасоваМ.А. ,<https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др.Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігермамандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
- 11.Дәрігермамандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
12. Заболеваниядетейраннеговозраста. Учебноепособие.2016/<https://aknurpress.kz/login>

6.Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әр түрлі жастағы балалардағы жоғарғы тыныс жолдарының аллергиялық ауруларының дамуына әкелетін факторлар мен себептер.
2. Жоғарғы тыныс жолдарының негізгі аллергиялық аурулары қандай?
3. Әр түрлі жастағы балалардағы аллергиялық аурулардың ерекшеліктері.
4. Балалардағы бронх демікпесі. Аурудың клиникалық көріністері. Әр түрлі жас топтарындағы балалардағы ағымның ерекшеліктері.
5. Әр түрлі жастағы балалардағы бронх демікпесінің дамуына әкелетін факторлар мен себептер.
6. Балалардағы бронх демікпесіндегі аускультативті көрініс.
7. Балалардағы бронх демікпесінің негізгі белгілері
8. Астматикалық статус. Аурудың клиникалық көріністері.
9. Балалардағы бронх демікпесіндегі аспаптық және функционалды зерттеу әдістері.Балалардағы бронхиальды демікпе инструменталды зерттеу әдістері және олардың диагностикалық мәні.

№ 4 дәріс

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 16 беті

1.Тақырыбы:Балаларда зәр шығару жүйесінің жұқпалы-қабынулық аурулары.

2.Мақсаты:әртүрлі жас топтарында кездесетін зәр шығару жүйесінің инфекциянды-қабынулы ауруларының этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау.

3.Дәріс тезистері:

Пиелонефрит – интерстиция, өзекшелер және бүйрек тостакшалық - түбекшелік жүйесінің зақымдалуымен өтетін бүйректің микробтық - қабынулық ауруы.

Жіктемесі:

1. Ағымы бойынша: жіті, созылмалы.

1.1. Асқынған (дамудың туа біткен ақауы көрсетілсі);

1.2. Асқынбаған.

Шағымдар мен анамнез:

1. Температураның жоғарылауы.

2. Бел аумағындағы ауырсыну.

3. Макрогематурия эпизоды (ТИН).

4. Әлсіздік, шаршағыштық.

Физикалық тексеру:

1. Уыттану.

2. Қызба.

3. Бүйрек проекциясында пальпация кезінде ауырсыну.

4. Беттің, тізенің сінуі.

5. Тері жабындыларының бозғылттығы.

Инструменталды зерттеулер:

1. Бүйректі УДЗ: туа біткен даму ақаулары, киста, тастар.

2. Цистография - қуықтық-зәрағарлық рефлюкс немесе антирефлюкс операциядан кейінгі жағдай.

3. Нефросцинтиграфия – бүйрек паренхимасының зақымдалу шағы.

4. Тубулоинтерстициальді нефритте – бүйректің диагностикалық пункциондық биопсиясы.

4.Иллюстрациялық материал:

33 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер: негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 1: оқулық - Алматы : Эверо, 2015

2. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 2: оқулық - Алматы : Эверо, 2015

3. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 3: оқулық - Алматы : Эверо, 2015

4. Исаева, Л. А. Балалар аурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.

5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том] : учебник. - Алматы : Эверо, 2015.

6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы : Эверо, 2015.

7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том : учебник - Алматы : Эверо, 2015.

8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы : Эверо, 2015

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 17 беті

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүрек-көкірек жүйесінің және өкпесінің аурулары: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы : Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалар аурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балалар ауруларының пропедевтикасы мен балаларда жиі кездесетін аурулар. Баймұханбетова Б.Н., Садвакасова М.А., <https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
11. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
12. Заболевания детей раннего возраста Учебное пособие. 2016/<https://aknurpress.kz/login>

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 18 беті

6.Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әртүрлі жас тобындағы балаларда зәр шығару жүйесі аурулары дамуына әкелетін факторлар мен себептер;
2. Әртүрлі жас тобындағы балалардағы нефрологиялық синдромдар клиникалық көрінісі, әртүрлі жас тобында өту ерекшеліктері;
3. Циститі бар науқастарды қарап шығу әдісі;
4. Пиелонефриті бар науқастарды қарап шығу әдісі;
5. Циститтің негізгі белгілері.Пиелонефриттің негізгі белгілері.
6. Гематурия түрлері, диагностикалық мағызы;
7. Балалардағы зәр шығару жүйесі аурулары инструменталды зерттеу әдістері және олардың диагностикалық мәні.
8. Балалардағы зәр шығару жүйесі аурулары зертханалық зерттеу әдістері және олардың диагностикалық мәні.

№ 5 дәріс

1.Тақырыбы:Балалардағыгломерулонефриттер. Нефротикалық синдром.

2.Мақсаты:әртүрлі жас топтарында кездесетін гломерулонефриттердің этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балалардағы нефротикалық синдромның ерекшелігі.

3.Дәріс тезистері:

Гломерулонефрит-бұл протеинурия, гематурия, эритроциттер цилиндрлері бар гломерулярлық ауруды сипаттайтын клиникалық термин, ол бүйрек функциясының тез жоғалуымен және креатининнің күн немесе апта ішінде жоғарылауымен бірге жүреді. Ауру жасөспірім кезінде пайда болады және жедел стрептококктан кейінгі гломерулонефритке ұқсас жедел нефрит синдромымен көрінеді, алайда бұл балалардағы бүйрек қызметі төмен.

Гломерулонефрит диагнозы бүйрек биоптатын морфологиялық зерттеу кезінде гломерулардың 50% – дан астамында "полулуния"-эпителий – жасушалық пролиферацияның күрт аймақтары анықталған кезде анықталады.

Шағымдар:

- * ісіну;
- * зәр шығаруды азайту, зәрдің болмауы;
- * бас аурулары;
- * зәрдің түсінің өзгеруі (ет жуу).

Анамнез:

- * жіті респираторлық инфекциядан, вакцинациядан, гипотермиядан кейін ауру симптомдарының пайда болуы;

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 19 беті

* тері, буын, абдоминальды синдромдар, жүректің, орталық жүйке жүйесінің, өкпенің, қан жүйесінің зақымдануы жүйелік васкулиттерге, дәнекер тінінің жүйелік ауруларына тән;

* жедел респираторлық инфекция аясында макрогематурияның пайда болуы;

* В, С вирустық гепатиттерінің болуы;

* нефриттің қайтымсыз ұзақ ағымы (протеинурия, гематурия, мезгіл – мезгіл-ісіну және/немесе артериялық гипертензия).

Физикалық тексеру:

Бүйрек белгілері:

макрогематурия, олигурия, гипертензия және ісіну, кейде энцефалопатиямен және жүрек жеткіліксіздігімен қан қысымының күрт жоғарылауымен.

Бүйректен тыс белгілер:

* жоғарғы тыныс жолдарының қатысуымен: ринорея, полиптер, синуситтер;

* төменгі тыныс жолдарының қатысуымен: пневмония, өкпе түйіндері, астма, өкпе қан кетуі;

* АНЦ-қауымдасқан васкулит, пауц-иммундық васкулит кезінде: геморрагиялық бөртпе;

* Гудпасчер ауруы кезінде, қан түкіру, өкпеден қан кету;

* SLE кезінде, пурпура Шенлейн-Геноха: артралгия, тері бөртпесі / пурпура, анемия;

* анамнезінде жіті стрептококктан кейінгі гломерулонефрит кезінде: – тамақтың ауыруы, пиодермия .

Зертханалық зерттеулер:

ОАМ: тәулігіне орташа 0,5 г-дан ауырға дейін протеинурия-тәулігіне 3,0 г-дан астам, макро / микрогематурия, цилиндрүрия

ОАК: СОЭ жоғарылауы, анемия (кейбір темір препараттарымен емдеуге төзімді ренальді нормохромды)

Қанның биохимиялық талдауы: гиперкреатининемия, СКФ төмендеуі, электролиттік бұзылулар (гиперкалиемия, гипонатриемия, гипокальциемия).

Иммунологиялық зерттеулер:

* стрептококктан кейінгі БПГН кезінде антистрептолизиннің о-жоғарылауы;

* жіті стрептококктан кейінгі ГН/инфекциядан кейінгі, жегі жейдесі және МПГН / СЗГН кезінде С3-комплементтің төмендеуі;

* ана анықтау, екі жақты ДНҚ антиденелері - лупус нефритінде;

* анц, санка/PR3, ран/МРО – паук-иммундық васкулитпен анықтау;

* гбм – ге айналымдағы антиденелерді анықтау-анти-гбм нефрит, Гудпасчер синдромы кезінде (өкпенің зақымдануымен);

* В және С гепатитінің маркерлерін анықтау – В, С гепатиттерінің вирустарымен байланысты гломерулонефрит кезінде.

Аспаптық зерттеулер:

* Бүйректің УДЗ: бүйрек паренхимасының эхогенділігінің жоғарылауы, олардың ұлғаюы немесе қалыпты мөлшері;

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 20 беті

* Бүйрек тамырларының УЗ-доплерографиясы: қан ағымының төмендеуі;

* Кеуде қуысы ағзаларының рентгенографиясы-АНЦ-ассоциацияланған васкулит, Гудпасчер ауруы кезінде екі өкпе өрісінде бірнеше ошақтық және су төгетін күңгірттену;

* Мидың МРТ — АНЦ-ассоциацияланған васкулит кезінде ми тамырларының васкулиті;

Нефротикалық синдром (НС) – ауыр протеинуриямен сипатталатын симптомдық кешен >40 мг/м²/сағ немесе несептегі ақуыз/креатинин қатынасы >200 мг/ммоль, гипоальбуминемия <25 г/л), гипопроteinемия, гиперлипидемия және жайылған ісінулер.

Клиникалық жіктеу:

* Жүре пайда болған нефротикалық синдром:

- стероидты сезімтал нефротикалық синдром (стероидке тәуелді нұсқа, жиі және сирек қайталанулар бар нұсқа);

- стероидрезистентті нефротикалық синдром;

- туа біткен нефротикалық синдром. Шағымдар мен анамнез:

* инфекциядан, аллергиялық факторлардан кейін немесе ешқандай себепсіз дебют жиі болады;

Физикалық тексеру:

* анасаркаға дейін жалпы ісіну;

* диурездің төмендеуі.

Зертханалық зерттеулер:

* Несептің жалпы талдауы: тәулігіне 1 г/м² астам протеинурия;

* Қанның жалпы талдауы: СОЭ жоғарылауы, гипопроteinемия 50г/л кем, гипоальбуминемия 25г/л кем, гиперлипидемия – холестерин 5,4 ммоль/л артық.

4.Иллюстрациялық материал:

35 слайдтықпрезентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А.Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том: учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 21 беті

3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с

4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил

5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүрекейрғағының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014

6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы : Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).

2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).

3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.

4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.

5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.

6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.

7. Балаларауруларының пропедевтикасы мен балаларда жиі кездесетін аурулар. Баймұханбетова Б.Н.,

Садвакасова М.А., <https://aknurpress.kz/login2012>

8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.

9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>

10. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>

11. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>

12. Заболевания детей раннего возраста. Учебное пособие. 2016/ <https://aknurpress.kz/login>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әртүрлі жас тобындағы балаларда гломерулонефрит дамуына әкелетін факторлар мен себептер;

2. Әртүрлі жас тобындағы балалардағы нефротикалық синдромның клиникалық көрінісі, әртүрлі жас тобында өту ерекшеліктері;

3. Гломерулонефритті бар науқастарды қарап шығу әдісі;

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 22 беті

4. Нефротикалық синдромы бар науқастарды қарап шығу әдісі;
5. Гломерулонефриттің белгілері. Нефротикалық синдромның негізгі белгілері.
6. Гематурия түрлері, диагностикалық мағызы;
7. Балалардағы гломерулонефриттің инструменталды зерттеу әдістері және олардың диагностикалық мәні.
8. Балалардағы нефротикалық синдромның зертханалық зерттеу әдістері және олардың диагностикалық мәні.

№6 дәріс

1.Тақырыбы: Жедел және созылмалы бүйрек жеткіліксіздігі.

2.Мақсаты: әртүрлі жас топтарында кездесетін жедел және созылмалы бүйрек жеткіліксіздігінің этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда жедел және созылмалы бүйрек жеткіліксіздігінанықтау әдістерін білу.

3.Дәріс тезистері:

Жедел бүйрек жеткіліксіздігі-тез өсіп келе жатқан азотемиямен және ауыр су-электролиттік бұзылулармен көрінетін, бүйрек тінінің гипоксиясына байланысты бүйректің гомеостатикалық функциясының жедел транзиторлы немесе қайтымсыз жоғалуы нәтижесінде дамитын, кейіннен түтіктердің басым зақымдалуымен және интерстициальды тіндердің ісінуімен бүйректің экскрециялық функциясының жедел, ықтимал қайтымды бұзылуы.

Себеп бойынша клиникалық жіктеу:

I. Преренальді (бүйрек қан ағымының төмендеуі, гиповолемия, дегидратация, сепсис)

II. Ренальді (гломерулярлы, тубулярлы)

III. Постренальды (обструктивті)

IV. Аралас (гиповолемия + нефротоксикалық препараттар және т.б.).

V. трансплантаттың ТБЖ

ЖБЖ дамуының негізгі себептері

1. Преренальді жеткіліксіздік:

- тамырішілік көлемнің төмендеуі;
- тиімді тамырішілік көлемді төмендету.

2. Ренальды жеткіліксіздік:

- Жіті тубулярлы некроз (вазомоторлы нефропатия)
- Гипоксиялық / ишемиялық инсульт
- Уытты:
 - эндогенді уыттар - гемоглобин, миоглобин;
 - экзогендік токсиндер-этиленгликоль, метанол.
- Ассоциацияланған нефропатия және ісік лизисінің синдромы
- Интерстициальді нефрит:

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 23 беті

- лекарственноиндуцированный;
- идиопатиялық.
- Гломерулонефрит
- Қан тамырларының зақымдануы:
 - бүйрек артериясының тромбозы;
 - бүйрек венасының тромбозы.
- Кортикальды некроз
- Гемолитикалық-уремиялық синдром
- Обструктивті уropатиясы бар немесе жоқ Гипоплазия/ дисплазия:
 - идиопатиялық;
 - уретрадағы нефротоксикалық дәрілердің экспозициясы.
- Тұқым қуалайтын бүйрек аурулары.
- Постренальды жеткіліксіздік-обструктивті уropатия.
- Жалғыз бүйректің кедергісі.
- Несепардың екі жақты обструкциясы

Бүйректің созылмалы ауруы-бүйректің зақымдануы немесе 3 ай немесе одан да көп уақыт ішінде олардың функциясының төмендеуі. БСА анықтамасы мен жіктемесін ұлттық бүйрек қоры, National Kidney Foundation (NKF) және бүйрек ауруларының нәтижелерін жақсарту жөніндегі жұмыс тобы, Kidney Disease outcomes Quality Initiative (KDOQI) 2000-да енгізді .

Диагностикалық критерийлер:

- * ұзақтығы кемінде 3 ай кезең ішінде расталған бүйректің зақымдануының кез келген клиникалық және зертханалық маркерлерін анықтау;
- * мүшені тірі кезінде морфологиялық зерттеу немесе оны визуализациялау кезінде бір рет анықталған органның қайтымсыз құрылымдық өзгерістерінің маркерлерінің болуы;
- * бүйрек зақымдануының басқа белгілерінің болуына қарамастан үш және одан да көп ай бойы сақталатын $< 60 \text{ мл/мин/1,73 м2}$ шумақтық сүзілу жылдамдығының төмендеуі.

Шағымдар:

- * полидипсия, полиурия;
- * тәбеттің жоғалуы;
- * диспесиялық бұзылулар;
- * физикалық дамудың артта қалуы;
- * бірнеше ай/жыл бойы бас ауруы;
- * әлсіздік, шаршау;
- * ісінудің болуы;
- * төменгі және жоғарғы қолдардағы ауырсыну;
- * аяқтың қисаюы;
- * дизурия, никтурия.

Анамнез:

- * протеинурияның болуы және ұзақтығы;
- * анемия;
- * артериялық гипертензия;
- * физикалық дамудың кешігуі;
- * зәр шығару жүйесінің қайталанатын инфекциясы;
- * зәр шығару жүйесінің туа біткен даму аномалиясының болуы;
- * хирургиялық араласу.

Отбасы тарихы:

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 24 беті

- * поликистозға арналған нұсқаулар;
- Альпорт синдромы;
- * дәнекер тінінің жүйелік аурулары;
- * тромботикалық микроангиопатиялар.

Физикалық тексеру:

БСА-ның 1-3 сатысы бар пациенттерде шағымдар болмауы немесе БСА-ға (ВАРМВС, қант диабеті, гломерулярлы, тубулоинтерстициальді және т.б.) әкеп соққан ауру бойынша шағымдар ұсынуы мүмкін. БСА бар деген күдігі бар кез келген баланы физикалық тексеру мыналарды қамтуы тиіс:

- * өсу параметрлерін жүйелі түрде өлшеу (үш жасқа дейінгі пациенттер үшін бой, салмақ, бас шеңбері);
- * артериялық қысымды қан қысымының перцентилі бойынша өлшеу;
- * бозару, анемия белгілері;
- * васкулит белгілері;
- * бүйрек остеоидрофиясының дәлелі: аяқ-қолдардың қисаюы, үлкен балаларда буындардың вальгустық және варустық деформациясы;
- * шеткергі ісінулердің болуы және айқындылығы тұрғысынан бағалау;
- * гиперкалиемия белгілерін бағалау;
- * жүрек аускультациясы-перикардтық үйкеліс шуы;

4.Иллюстрационды материал:

28 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А.Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том: учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том : учебник - Алматы : Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағыжүрекекырғағыныңжәнеоткізгіштігініңбұзылысы: оқуәдістемелікқұрал.- Эверо,2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы :Эверо, 2013.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 25 беті

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (Обайт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларыныңпропедевтикасы мен балалардажіікездесетінаурулар.Баймұханбетова Б.Н., СадвакасоваМ.А., <https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др.Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігермандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
- 11.Дәрігермандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
- 12.Заболеваниядетейраннеговозраста.Учебноепособие.2016/<https://aknurpress.kz/login>

6.Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әртүрлі жас тобындағы балаларда жедел және созылмалы бүйрек жеткідіксіздігінің дамуына алып келетін негізгі факторлар мен себептер;
2. Әртүрлі жас тобындағы балаларда жедел және созылмалы бүйрек жеткідіксіздігінің клиникалық көрінісі;
- 3.Бүйрек жеткіліксіздігі бар наукастарды қарап тексеру әдісі;
4. Әртүрлі жас тобындағы балаларда бүйректің туа біткен даму ақауларының дамуына алып келетін негізгі факторлар мен себептер;
5. Әртүрлі жас тобындағы балаларда бүйректің туа біткен даму ақауларының клиникалық көрінісі;
6. Негізгі нефрологиялық синдромдары бар наукастарды қарап тексеру әдісі;
7. Бүйректің жедел зақымдалу синдромы бар наукас баланы қарап тексеру әдісі;
8. Балалардағы созылмалы бүйрек жеткіліксіздігі жайлы түсінік. Бүйрек жеткіліксіздігінің негізгі симптомдары.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		
Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 26 беті

9. Әртүрлі жас тобындағы балаларда жедел және созылмалы бүйрек жеткідіксіздігін анықтауда, диагностикалауда зертханалық зерттеу әдістері;

10. Әртүрлі жас тобындағы балаларда жедел және созылмалы бүйрек жеткідіксіздігін анықтауда, диагностикалауда инструменталды зерттеу әдістері;

№7 дәріс

1.Тақырыбы:Жүректің туа біткен ақаулары.

2.Мақсаты:әртүрлі жас топтарында кездесетін жүректің туа біткен ақауларының этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда жүректің туа біткен ақауларының анықтау әдістерін білу.

3.Дәріс тезистері:

Туа біткен жүрек ақаулары - жүректің (оның ішінде оның клапандары, септумдары) және ірі қан тамырларының ішілік аномалиялары. Жүректің сыни ақаулығы-бұл сыни жағдайдың дамуымен бірге жүретін ТБЖА. Сыни ТБЖА тән ерекшелігі-компенсаторлық реакциялардың болмауы немесе әлсіз айқындылығы. Егер жедел терапия жүргізілмесе (мысалы, простогландиндерді енгізу) немесе жедел түзету жасалмаса, бала өмірінің 1 күні немесе аптасы ішінде қайтыс болады . Сыни жағдай-бұл жедел жүрек жетіспеушілігімен, жүрек-тамыр жеткіліксіздігінің тез дамуымен, декомпенсацияланған метаболикалық ацидоздың дамуымен тіндік гипоксиямен бірге жүретін жағдай. Сыни жағдайдың дамуының негізгі себептері :

- 1) қан ағымының өткір обструкциясы (өкпе стенозы, аорталық стеноз, қолқа коарктациясы, сол жақ жүрек гипоплазиясы синдромы);
- 2)қанның сол жақ жүрекке жеткіліксіз қайтарылуы (өкпе көктамырларының жаппай қалыптан тыс дренажы, интактілік қарыншааралық қалқасы бар өкпе артериясының атрезиясы);
- 3) дуктусқа тәуелді қанайналым кезінде ашық артериялық түтіктің (ЖАӨ) жабылуы; 4) қан айналымының кіші шеңберінің айқын гипертрофиясы (ХҚЖ) және жүректің көлемді шамадан тыс жүктелуі (жалпы артериялық оқпан, қарыншааралық қалқаның үлкен ақауы (ТМКП), атриовентрикулярлық қақпақшалардың жеткіліксіздігі;
- 5) айқын артериялық гипоксемия (магистральды тамырлардың транспозициясы (ТМС), өкпе артериясының атрезиясы);
- 6) Ишемия немесе миокард гипоксиясы (сол жақ коронарлық артерияның өкпе артериясынан қалыптан тыс кетуі, магистральдық тамырлардың транспозициясы).

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 27 беті

ТБЖА анатомиялық-физиологиялық жіктелуі:

- * Қан айналымының кіші шеңберінің шамадан тыс жүктелуімен қатар жүретін артериовеноздық тасталуы бар бозарған типті ТБЖА (ДМТЖП, ДМПП, АБА, АВСД);
- * Веноартериалдық тастандысы бар ақаулар-көк типті ақаулар (фалло тетрадасы (ТФ), трикуспидті қақпақшаның атрезиясы (КБА));
- * Қан ағымына кедергі келтіретін ТБЖА (қолқа қақпақшасының стенозы (ака), өкпе артериясының стенозы (ажа), қолқа коарктациясы).

Жаңа туған нәрестелер мен өмірдің бірінші жылындағы балалардағы синдромдық жіктелуі :

- * Артериялық гипоксемиямен қатар жүретін ТБЖА (созылмалы гипоксемия, гипоксемиялық ұстама, гипоксемиялық мәртебе);
- * Негізінен жүрек жеткіліксіздігімен көрінетін ТБЖА (жедел жүрек жеткіліксіздігі, іркілісті жүрек жеткіліксіздігі, кардиогенді шок);
- * Жүрек ырғағының бұзылуымен көрінетін ТБЖА (тұрақты тахикардия, толық атриовентрикулярлық блокада, пароксизмальды тахикардия). Жаңа туылған нәрестелер мен өмірдің бірінші жылындағы балаларда фетальды коммуникациялардың жұмысына байланысты жағдайларды бөлген жөн – ТБЖА, онда гемодинамика, тиісті қан ағымын қамтамасыз ету, тіндердің оксигенациясы жұмыс істейтін фетальды коммуникацияларды (ашық сопақ терезе (ЖШҚ), ОАП, аранций түтіктері) сақтаған кезде ғана мүмкін болады [1,2,3]. Бұл коммуникациялардың табиғи жабылуымен прогрессивті артериялық гипоксемия синдромы немесе жүрек жеткіліксіздігі синдромы арқылы жүзеге асырылатын сыни жағдай туындайды.

4.Иллюстрациялық материал:

33 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева , Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А.Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том: учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 28 беті

3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с

4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил

5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүрекейрғағының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014

6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы : Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).

2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).

3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.

4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.

5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.

6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.

7. Балаларауруларының пропедевтикасы мен балаларда жиі кездесетін аурулар. Баймұханбетова Б.Н.,

Садвакасова М.А., <https://aknurpress.kz/login2012>

8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.

9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>

10. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>

11. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>

12. Заболевания детей раннего возраста. Учебное пособие. 2016/ <https://aknurpress.kz/login>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әр түрлі жастағы балалардағы туа біткен жүрек ақауларының дамуына әкелетін факторлар мен себептер.

2. Балалардағы туа біткен жүрек аурулары. Клиникасы. Жіктелуі.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 29 беті

3. Жүректің клапан аппаратының зақымдану синдромы-Тұжырымдаманың анықтамасы.
4. Митральды жүрек ауруы-тұжырымдаманы, әртүрлілікті, себептерді анықтау.
5. Митральды қақпақшаның органикалық және функционалды жеткіліксіздігі туралы түсінік, себептері, гемодинамиканың ерекшеліктері. Клиникалық белгілері, олардың патогенезі.
6. Сол жақ атриовентрикулярлық тесіктің стенозы. Органикалық және функционалды стеноз туралы түсінік.
7. Гемодинамиканың себептері, ерекшеліктері, өтемақы және декомпенсация механизмдері. Клиникалық белгілері, олардың патогенезі.
8. Диагностиканың қосымша әдістерінің мәні – зертханалық, аспаптық (ЭКГ, ФКГ, ЭхоКГ, рентгенологиялық).

№8 дәріс

1.Тақырыбы:Миокардиттер мен перикардиттер.Жұқпалы эндокардит.

2.Максаты:әртүрлі жас топтарында кездесетін миокардиттер мен перикардиттердің этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда инфекционды эндокардиттерді анықтау әдістерін білу.

3.Дәріс тезистері:

Миокардит - бұл белгіленген гистологиялық, иммунологиялық және иммунохимиялық критерийлер негізінде диагноз қойылған, көптеген клиникалық көріністері бар миокардтың қабыну ауруы.Динамикада миокардит жедел прогрессивті (және жиі өлімге әкелетін) жүрек жеткіліксіздігіне және аритмияның дамуына әкелуі мүмкін. Клиникалық жағдайда миокардит қабыну кардиомиопатиясымен синоним болып табылады.

Миокардиттің жіктелуі (Liberman):

- Найзағай (фульминантты) миокардит - қарыншалық дисфункциясы және белсенді миокардиттің бірнеше ошақтары бар ауыр жүрек-қан тамырлары бұзылуымен көрінетін аурудың айқын басталуымен вирустық продромнан кейін; өздігінен шешіледі немесе өлімге әкеледі;
- Жедел миокардит - қарыншалық дисфункциямен аурудың айқын көрінбейтін белгілері кеңейтілген кардиомиопатияның дамуына ықпал етуі мүмкін;
- Созылмалы белсенді миокардит - клиникалық және гистологиялық рецидивтері бар аурудың айқын белгілері; созылмалы қабыну өзгерістерімен байланысты қарыншалық дисфункцияның дамуы (оның ішінде алып жасушалар);

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 30 беті

• Созылмалы тұрақты миокардит - аурудың айқын белгілері жоқ; тұрақты гистологиялық инфекциялар миоцит некрозының ошақтарымен, бірақ қарыншалық дисфункциясыз (белгілерге қарамастан, мысалы: кеуде ауруы, тахикардия).

Аурудың ұзақтығы бойынша жіктелуі:

- жедел миокардит - 3 айға дейін;
- субакутты миокардит (1,5 жасқа дейін);
- созылмалы миокардит - 1,5 жылдан астам.

Перикардит - жүректің серозды қабығының қабынуы, ол көбінесе инфекциялық, аутоиммунды, ісік және басқа процестердің белгілері ретінде көрінеді және тәуелсіз ауру түрінде жиі кездеседі.

Клиникалық бағыт бойынша

4-6 аптаға жетпейтін жедел перикардиттің шешілуі;

- ұзаққа созылған (> 4-6 апта, бірақ <3 ай ремиссиясыз);
- қайталанатын (жедел куәландырылған жедел перикардиттің эпизодынан кейін 4-6 апта немесе одан да көп);

3 айдан асатын созылмалы перикардит.

4. Иллюстрационды материал:

32 слайдтық презентация

5. Әдебиет: негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы : Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы : Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық - Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том: учебник. - Алматы : Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы : Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том: учебник - Алматы : Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы : Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. : Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүреқырғағының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы : Эверо, 2013.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 31 беті

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларының пропедевтикасы мен балаларда жиі кездесетін аурулар. Баймұханбетова Б.Н., Садвакасова М.А., <https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
11. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
12. Заболевания детей раннего возраста. Учебное пособие. 2016/<https://aknurpress.kz/login>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Өртүрлі жас тобындағы балаларда туа біткен және жүре пайда болған кардиттердің дамуына алып келетін негізгі факторлар мен себептер;
2. Өртүрлі жас тобындағы балаларда туа біткен және жүре пайда болған кардиттердің клиникалық көрінісі, классификациясы;
3. Туа біткен және жүре пайда болған кардиттері бар науқастарды қарап тексеру әдісі;
4. Миокард ауруларының негізгі нозологиялық формалары: : миокардиттер, миокардиопатиялар, дистрофиялар, миокардиосклероз. Миокард зақымдалуының негізгі симптомдары: жүрек ритмінің бұзылысы, жүрек жеткіліксіздігі, тромбоэмболиялық асқынулар.
6. Өртүрлі жас тобындағы балаларда туа біткен және жүре пайда болған кардиттерін анықтау, диагностикалауда зертханалық зерттеу әдістері;

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 32 беті

7. Өртүрлі жас тобындағы балаларда туа біткен және жүре пайда болған кардиттерін , диагностикалауда инструменталды (ЭКГ, ФКГ, ЭхоКГ, рентгенологиялық) зерттеу әдістері;
2. Өртүрлі жас тобындағы балаларда кардиомиопатиялардың дамуына алып келетін негізгі факторлар мен себептер;
4. Өртүрлі жас тобындағы балаларда инфекциянды эндокардиттердің асқынулары;
5. Өртүрлі жас тобындағы балаларда инфекциянды эндокардиттерді анықтау, диагностикалауда зертханалық зерттеу әдістері;
6. Өртүрлі жас тобындағы балаларда инфекциянды эндокардиттерді диагностикалауда инструменталды (ЭКГ, ФКГ, ЭхоКГ, рентгенологиялық) зерттеу әдістері;

№ 9 дәріс

1.Тақырыбы:Балалардағы кардиомиопатиялар

2.Мақсаты:өртүрлі жас топтарында кездесетін балалардағы кардиомиопатиялардың этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда балалардағы кардиомиопатияларды анықтау әдістерін білу.

3.Дәріс тезистері:

Кардиомиопатияпатия - белгісіз этиологияның миокард ауруы, оның негізгі белгілері кардиомегалия, миокардтың жиырылу қабілеті бұзылған және қан айналымы бұзылған.

Идиопатиялық кардиомиопатиялар (шығу тегі белгісіз):

- гипертрофиялық (обструктивті, обструктивті емес);
- кеңею;
- шектеуші;

Оң жақ қарыншаның аритмогендік дисплазиясы;

- перифортальды.

Спецификалық кардиомиопатиялар :

1. жұқпалы (вирустық, бактериялық, риккетсиялық, саңырауқұлақ, протозоальды);

2. метаболикалық:

- эндокринді (акромегалия, гипокортицизм, тиротоксикоз, микседема, семіздік, қант диабеті, феохромоцитоманен);
- инфильтративті және грануломатозды процестер, жинақтау аурулары кезінде (амилоидоз, гемохроматоз, саркоидоз, лейкомия, мукополисахаридоз, гликогеноз, липидоз);
- микроэлементтердің (калий, магний, селен және т.б.), витаминдер мен қоректік заттардың жетіспеушілігімен, анемиямен;

3. дәнекер тінінің жүйелі ауруларымен;

4. жүйке-бұлшықет аурулары кезінде:

- нейро-бұлшықет аурулары (Фридрейх атаксия, Ноанан синдромы, лентигиноз);
- бұлшықет дистрофиясы (Дюсен, Бекер, миотония);

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 33 беті

5. уытты және физикалық факторларға ұшыраған кезде (алкоголь, кокаин, кобальт, қорғасын, сынап, антрациклинді антибиотиктер, циклофосфамид, уремия, енетін (иондаушы) сәулелену);

4.Иллюстрациялық материал:

33 слайдтықпрезентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А.Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том] : учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том : учебник - Алматы : Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағыжүреқырғағыныңжәнеоткізгіштігініңбұзылысы: оқуәдістемелікқұрал.- Эверо,2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы :Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Гепше. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] :оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
- 3.Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] :оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
- 4.Балалараурулары [Электронный ресурс] :оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
- 5.Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.

QONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 34 беті

7. Балаларауруларыныңпропедевтикасы мен балалардажікездесетінаурулар.Баймұханбетова Б.Н., СадвакасоваМ.А. ,<https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др.Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігермамандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
- 11.Дәрігермамандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
- 12.Заболеваниядетейраннеговозраста. Учебноепособие.2016/<https://aknurpress.kz/login>

6.Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әртүрлі жас тобындағы балаларда кардиомиопатиялардың дамуына алып келетін негізгі факторлар мен себептер;
2. Инфекционды эндокардиттері бар науқастарды қарап тексеру әдісі;
3. Әртүрлі жас тобындағы балаларда инфекционды эндокардиттердің асқынулары;
- 4.Әртүрлі жас тобындағы балаларда инфекционды эндокардиттерді анықтау, диагностикалауда зертханалық зерттеу әдістері;
5. Әртүрлі жас тобындағы балаларда инфекционды эндокардиттерді диагностикалауда инструменталды (ЭКГ, ФКГ, ЭхоКГ, рентгенологиялық) зерттеу әдістері;

№ 10 дәріс

1.Тақырыбы:Ірғақ пен өткізгіштіктің бұзылыстары

2.Мақсаты:әртүрлі жас топтарында кездесетін жүректің өткізгіштігі мен ритм бұзылысының этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда жүрек өткізгіштігі мен ритм бұзылыстарын анықтау әдістерін білу.

3.Дәріс тезистері:

Жүрек ырғағының бұзылуы деп жүректің автоматизмі, қозғыштығы, өткізгіштігі және жиырылу функциясының бұзылу нәтижесінде дамиды қалыпты физиологиялық жиырылу реттілігінің өзгеруін айтады. Мұндай бұзылыстар патологиялық жағдайлардың, жүректің және онымен байланысты жүйе ауруларының жеке өзіндік клиникалық маңызы бар және кейде шұғыл шара қолдануды қажет ететін симптом болып саналады.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 35 беті

Жедел жәрдем мамандарының жоспарында жүрек өткізгіштігі бұзылысының мәні зор, себебі олардың қауіптілігі жоғары сондықтан анықталған уақыттан бастап наукасты тез арада ауруханаға жеткізу қажет.

Периарестті тахикардияның үш түрін ажыратады:

- кең QRS комплексті тахикардия;
- тар QRS комплексті тахикардия;
- жүрекше фибриляциясы.

Бірақ та барлық аритмиялардың негізгі емдеу принципі ортақ. Осы себептен барлығы бір алгоритм – тахикардияны емдеу алгоритміне біріктірілген.

Жіктелуі

Периарестті аритмия (жүрек тоқтап қалу қаупі бар аритмиялар - ЖТҚА), ERC, UK, 2000. (қан жүруі күрт азайып кететін аритмиялар).

Брадиаритмия:

- синустық түйін әлсіздігі синдромы;
- II дәрежелі атриовентрикулярлық блокада, әіресе Мобитц II типті, II дәрежелі атриовентрикулярлық блокада;
- кең QRS комплексті III дәрежелі атриовентрикулярлық блокада.

Тахикаритмия:

- пароксизмальды қарыншалық тахикардия;
- Torsade de Pointes;
- кең QRS комплексті тахикардия;
- тар QRS комплексті тахикардия;
- жүрекше фибриляциясы;
- ПЖК – Лауну (Lawm) бойынша қаупі жоғары дәрежелі экстрасистолия.

Айқын тахикардия. Тәждік қанайналым диастола кезінде жүзеге асады.

Жүрек ырғағының шамадан тыс жиілеуінен диастола уақыты айтарлықтай қысқарады.

Ол тәждік қан айналымның азаюына және миокард ишемиясына алып келеді.

Осындай бұзылыстарда ырғақ жиілігі таркомплексті тахикардияда 1 минутта 200-ден жоғары, кеңкомплексті тахикардияда 1 минутта 150-ден жоғары болады.

Кеңкомплексті тахикардияны жүрек ауыр көтереді.

4.Иллюстрациялық материал:

35 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А.Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том: учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымшаәдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 36 беті

2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүреқырғағының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы : Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларының пропедевтикасы мен балаларда жиі кездесетін аурулар. Баймұханбетова Б.Н., Садвакасова М.А., <https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
11. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/<https://aknurpress.kz/login>
12. Заболевания детей раннего возраста. Учебное пособие. 2016/<https://aknurpress.kz/login>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 37 беті

1. Өртүрлі жас тобындағы балаларда жүректің өткізгіштігі мен ритм бұзылыстарына алып келетін факторлар мен себептер.
2. Балаларда синусты түйіннің автоматизмінің бұзылысы. Өртүрлі жас тобындағы балалардағы ерекшеліктері.
3. Жүрек өткізгіштігі бұзылысының негізгі түрлері: орынбасушы ритмдер, атрио-ventрикулярлы диссоциация, жүрекшелік тахикардия, атрио-ventрикулярлы реципрокты тахикардиялар, қарыншалық тахикардия, қарыншалық фибриляция, қарыншалардың алдын ала қозуы, синус түйінінің әлсіздігі. Бұзылыстардың клиникалық көрінісі. Өртүрлі жастағы балаларда аурудың өту ерекшеліктері.
- 4.Блокадалар: синоатриальды, атрио-ventрикулярлы, Гисс шоғыры аяқшаларының блокадасы.
- 5.Жүрекшенің жыбырлауы мен тыпырлауы, парасистолиялар. Бұзылыстардың клиникалық көрінісі. Балаларда өту ерекшеліктері.
6. Жүректің өткізгіштігінің бұзылысының дифференциальды диагностикасы.
7. Балаларда жүректің өткізгіштігінің бұзылысының инструменталды және функционалды зерттеу әдістері.

№ 11 дәріс

1.Тақырыбы: Артериальдық гипер- және гипотензия.

2.Мақсаты: өртүрлі жас топтарында кездесетін артериальды гипер- және гипотензияның этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда артериальды гипер- және гипотензияны анықтау әдістерін білу.

3.Дәріс тезистері:

Артериялық гипертензия үш негізгі өлшемнің негізінде есептелген САД және/немесе ДАД орташа деңгейі ≥ 16 жасқа дейінгі балаларда сәйкес жас, жыныс және бойына арналған популяцияларда АҚ таралу қисығының 95-ші процинтилінің мәніндей болатын жай-күй ретінде анықталады.

NB! 16 жаста және одан жоғары артериялық гипертензия систолалық АҚ ≥ 140 мм рт.ст. және/немесе диастолалық артериялық қысымның ≥ 90 мм рт.ст. көтерілген жағдайында анықталады.

Артериялық қысым жыл сайын балалар мен жасөспірімдерде өлшенуі қажет ≥ 3 жас. Этиологиясына қарай АГ **бастапқы (эссенциалдық)** немесе **екіншілік (симптоматикалық)** болуы мүмкін.

- **Бастапқы немесе эссенциалдық АГ** – негізгі клиникалық симптом себептері анықталмаған жоғары САД және/немесе ДАД болып табылатын дербес ауру.
- **Екіншілік немесе симптоматикалық АГ** – белгілі себептермен негізделген жоғары АГ – әр түрлі ағзалар мен жүйелерде патологиялық үдерістердің болуы. Балалар арасында салдарлық немесе симптомдік АГ жиі кездеседі.

Екіншілік артериялық гипертензия:

- 1) Бүйректің зақымдануымен ассоциацияланған:

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 38 беті

Ренопаренхиматоздық (жігі және созылмалы гломерулонефрит, рефлюкс-нефропатия, созылмалы пиелонефрит, обструктивті уропатия, бүйрек поликистозы, бүйректің ісігі (Вильмс ісігі), дәнекер тіннің жүйелі аурулары (жүйелі қызыл жегі, склеродермия, дерматомиозит), гемолиздік-уремиялық синдром, бүйректі транспланттаудан кейінгі жай-күй, бүйрекке уытты әсер ететін препараттармен, радиациямен бүйректің зақымдануы, бүйректің жаракаты);

Реноваскулярлық (фибробұлшықеттік дисплазия, гипоплазия және бүйрек артерияларының стенозы, бүйрек артерияларының және/немесе тамырлардың стенозы, бүйрек артерияларының аневризмі, артериялық-көктамырлық терең жарасы, бүйрек қан тамырларының экстравазалды қысылуы);

2) Жүрек-қан тамырлары жүйесінің зақымдануымен ассоциацияланған: аорта коарктациясы;

3) Эндокриндік жүйенің зақымдануымен ассоциацияланған (Иценко-Кушинг синдромы, феохромоцитома, альдостеронизм бастапқы (Кон ауруы), гипертиреозидизм, гиперпаратиреозидизм, бүйрек үсті бездерінің туа біткен гиперплазиясы, акромегалия);

4) АГ дәрі-дәрмекті:

- симпатомиметиктер;
- амфетаминдер;
- стероидтар;
- ауыр металлдармен улану;
- гипервитаминоз D;
- кетамин;
- иатрогенді гиперволемиа;
- ішке қабылдайтын контрацептивтер

4.Иллюстрациялық материал:

35 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А.Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том: учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		
Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 39 беті

4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағы жүреқырғағының және өткізгіштігінің бұзылысы: оқу әдістемелік құрал. - Эверо, 2014

6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы : Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Геппе. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).
2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларының пропедевтикасы мен балаларда жиі кездесетін аурулар. Баймұханбетова Б.Н., Садвакасова М.А., <https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др. Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>
11. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/login>
12. Заболевания детей раннего возраста. Учебное пособие. 2016/ <https://aknurpress.kz/login>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Қан айналымының үлкен шеңберінің гемодинамикасы. Кіші қан айналым шеңберінің гемодинамикасы. Коронарлық қан айналымы.
2. Әр түрлі жастағы балалардағы АГ классификациясы. Артериялық гипертензияның белгілері.
3. Балалардағы бастапқы артериялық гипертензияның дамуына әкелетін факторлар мен себептер.
4. Балалардағы бастапқы артериялық гипертензия. Аурудың клиникалық көріністері. Әр түрлі жас топтарындағы балалардағы ағымның ерекшеліктері.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 40 беті

5. Балалардағы симптоматикалық гипертензияның дамуына әкелетін факторлар мен себептер.
6. Балалардағы симптоматикалық артериялық гипертензия. Аурудың клиникалық көріністері.
7. Артериялық гипертензияның ЭКГ белгілері.
8. Гипертониялық криз туралы түсінік.

№ 12 дәріс

1.Тақырыбы: Жедел және созылмалы жүрек жеткіліксіздігі.

2.Мақсаты: әртүрлі жас топтарында кездесетін жедел және созылмалы жүрек жетіспеушілігінің этиологиясын, патогенезін, диагностикасын (сұрастыру, физикалды қарап тексеру, пальпация, перкуссия, аускультация; параклиникалық зерттеу нәтижелері), клиникалық формаларын және клиникалық көрінісін ұғу, зертханалық-инструменталды зерттеу әдістерін білу, басқа аурулармен дифференциальды диагностикасын жасау. Балаларда жедел және созылмалы жүрек жетіспеушілігін анықтау әдістерін білу.

3.Дәріс тезистері:

Балалардағы созылмалы жүрек жеткіліксіздігі - бұл шамадан тыс жүктеме (көлем / қысым) салдарынан жүректің қарыншаларының дисфункциясына әкелетін клиникалық және патофизиологиялық синдром, нәтижесінде гемодинамика, нейромонормалық жүйелер өзгереді және метаболикалық тіндердің қажеттіліктері қамтамасыз өзгереді. Балалардағы созылмалы жүрек жеткіліксіздігінің функционалдық сыныптарының жіктелуі (6 жасқа дейін) :

I белгілері жоқ

II Кішкентай тахипне немесе емшек сүтімен қоректенетін балаларды тамақтандыру кезінде терлеу. Үлкен балалардағы ауырсыну.

III Нәрестелерде тамақтану кезінде қатты тахипноз немесе терлеу. Тамақтану уақыты ұзақ, жүрек жеткіліксіздігіне байланысты өсудің тежелуі. Үлкен балалардағы жаттығулар кезінде қатты диспния.

IV Демалу кезінде тахипноз, бұлшық ет тарту, гүрілдеу, терлеу сияқты белгілер бар.

Нью-Йорктік созылмалы жүрек жеткіліксіздігі бар наукастардың функционалдық жағдайының жіктелуі (6 жастан бастап):

I физикалық белсенділік шектелмейді. Қалыпты жаттығулар шаршауды, тыныс алуды немесе жүрек соғуын тудырмайды.

II Физикалық белсенділіктің шамалы шектелуі. Демалу кезінде пациенттер өздерін жайлы сезінеді (патологиялық белгілер жоқ). Қалыпты жаттығулар шаршауды, тыныс алуды немесе жүрек соғуын тудырады.

III Физикалық белсенділіктің қатты шектелуі. Пациенттер тыныштықта ғана сезінеді. Кішкентай физикалық белсенділік шаршаудың пайда болуына, жүрек соғысы, тыныс алудың қысқаруына әкеледі.

IV Кез-келген жүктемені орындай алмау. Жүрек жеткіліксіздігінің белгілері тынығып, кез келген физикалық күшпен нашарлайды.

Сол жақ қарыншалық жүрек жеткіліксіздігі.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 41 беті

Шағымдар (бастапқы кезеңдерде нақты емес / болмауы мүмкін):

- тез шаршау;
 - терлеу;
 - тәбеттің төмендеуі;
 - ауа жетіспеушілігі, еңтігу сезімі (физикалық жаттығу кезінде, содан кейін демалу, көлденең қалыпта күшейту);
 - тахикардия, мүмкін брадикардия;
- Ұйқының бұзылуы (тыныс алудың жеткіліксіздігіне байланысты);
- қозғалтқыш белсенділігінің төмендеуі;
 - құрғақ / дымқыл жөтел (қақырықтың шырышты бөлінуімен, физикалық жаттығулар кезінде және түнде);
- Гемоптизия және өкпе қан кетуі (сирек).

Анамнез:

Жүрек жеткіліксіздігінің дамуына әкелуі мүмкін болжамды себептердің болуы:

- туа біткен жүрек ауруы;
- жүрек ырғағының бұзылуы;
- кардиомиопатиялар;
- миокардит;
- жоғары өкпе гипертензиясы;
- артериалды гипертензия;
- тұқым қуалаушылық.

Физикалық тексеру:

Наукасты тексеру кезінде:

- ортопноэ жағдайы (жартылай отыру, көлденең қалыпта тыныс алудың жоғарылауына байланысты);
- мұрын қанаттарының керілуі және ісінуі;
- кеуде қуысының бұлшық еттерін тарту (дем алу кезінде көмекші бұлшықеттердің қатысуымен);
- тахипноэ;
- жиі еңтігу (тыныс алудың қиындауы және өкпенің қаттылығына байланысты дем шығаруды ұзарту);
- терінің бозаруы;
- перифериялық цианоз;
- орталық цианоз (оң жүректегі қысымның жоғарылауына және оңнан солға қан кетуіне байланысты ЖЖА бар науқастарда);
- тамырлардың ісінуі, әсіресе қақырық.

Пальпацияда:

- жүрек соғысы;
- допты алақан саусақтарының астына домалатуды еске түсіретін апикалды импульс (сол жақ қарыншаның айтарлықтай гипертрофиясымен байқалады).

Перкуссиямен:

- салыстырмалы жүрек бұлдырлығы шекарасын солға қарай кеңейту.

Аускультацияда:

- жүрек дыбыстарының саңырауы (миокардтың жиырылуының төмендеуіне байланысты);

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		П-68/19
Дәріс кешені		43 беттің 42 беті

- III протодиастолалық тон (жүректің сол жақ бөліктеріндегі қысымның жоғарылауына және миокард тонусының төмендеуіне байланысты);
- IV пристистолалық тон (сол жақ атриумдағы қысымның жоғарылауына байланысты, атриальды систола естіледі);
- өкпе артериясындағы II тонның екпіні (өкпе гипертензиясына тән);
- ырғақ ырғағы (жүректің жоғарғы жағындағы үшінші және төртінші реңктер жиі қосылады);
- жүрек аймағында күнкілдеу (көбінесе вентулярлық патология немесе интракардиалды айналымалы қанмен байланысты);
- өкпеде әр түрлі мөлшердегі ылғалды сырылдар (алдымен өкпенің төменгі бүйір бөліктерінде және / немесе сол жақта, сол жақ өкпенің кеңейтілген жүрекпен, содан кейін өкпенің бүкіл бетімен қысылуының салдарынан).

4.Иллюстрациялық материал:

35 слайдтық презентация

5.Әдебиеттер:негізгі және қосымша

Негізгі әдебиеттер:

1. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 1: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
2. Исаева, Л. А.Балалараурулары. Т. 2: оқулық - Алматы :Эверо, 2015
3. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 3: оқулық Алматы : Эверо, 2015
4. Исаева, Л. А. Балалараурулары. Т. 4: оқулық - Алматы : Эверо, 2015.
5. Исаева, Л. А. Детские болезни. 1 том: учебник. - Алматы :Эверо, 2015.
6. Исаева, Л. А. Детские болезни. 2 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
7. Исаева, Л. А. Детские болезни. 3 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015.
8. Исаева, Л. А. Детские болезни. 4 том: учебник - Алматы :Эверо, 2015

Қосымша әдебиеттер:

1. Руководство участкового педиатра М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 528 с
2. Мюллер, З. Неотложная помощь у детей [Текст] : справочник: пер. с нем. / З. Мюллер, М. Тёнс ; под ред. Л. С. Намазовой-Барановой, Т. В. Куличенко. - М. :Медпресс-информ, 2014. - 304 с. : ил
3. Махатова, В. К. Иммунопрофилактика у детей [Текст] : учебное пособие / В. К. Махатова ; М-во здравоохранения РК; Респ. центр иннов. технол. мед. образования и науки; ЮКГФА. - ; Утв. и разрешено к печати решением рабочей комиссии учеб.-методич. об-ния медвузов РК. - Шымкент : ТОО "Кітап", 2013. - 108 с
4. Цыбулькин, Э. К. Неотложная педиатрия. Алгоритмы диагностики и лечения [Текст] : монография / Э. К. Цыбулькин. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 160 с. : ил
5. Давлетгильдеева З.Г. Балалардағыжүреқырғағыныңжәнеөткізгіштігініңбұзылысы: оқуәдістемелікқұрал.- Эверо,2014
6. Рахимова, К. В. Первичное звено здравоохранения: принципы диспансеризации детей : рук. для педиатров. - 2-е изд. - Алматы :Эверо, 2013.

Электронды басылымдар:

1. Лиссойер, Т. Детские болезни [Электронный ресурс] : учебное пособие / Т. Лиссойер, Г. Клэйден ; пер. с англ. Н. А. Гепше. - Электрон. текстовые дан. 329Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Педиатрия-2» кафедрасы		
Дәріс кешені		П-68/19 43 беттің 43 беті

2. Емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / қаз. тіліне ауд. Т. С. Шонтасова ; ред. А. С. Калмыкова. - Электрон. текстовые дан. (40,5Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 752 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Дадамбаев, Е. Т. Амбулаторлық- емханалық педиатрия [Электронный ресурс] : оқулық / Электрон. текстовые дан. (1.85Гб). - Алматы : Эпиграф, 2016.
4. Балалараурулары [Электронный ресурс] : оқулық / ред. бас. А. А. Баранов. - Электрон. текстовые дан. (233Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 1024 б. с.
5. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т.1 [Электронный ресурс] : учебник / А - 2-е изд. - Электрон. текстовые дан. (108Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 768 с.
6. Запруднов, А. М. Детские болезни. Т. 2 [Электронный ресурс] : учебник - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (0байт). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 752с.
7. Балаларауруларыныңпропедевтикасы мен балалардажіікездесетінаурулар.Баймұханбетова Б.Н., СадвакасоваМ.А. ,<https://aknurpress.kz/login2012>
8. Кильдиярова, Р. Р. Пропедевтика детских болезней / под ред. Р. Р. Кильдияровой, В. И. Макаровой - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 680 с.
9. Кильдиярова, Р.Р. и др.Педиатрия. История болезни : Учебное пособие. / Р.Р. Кильдиярова, В.И. Макарова, Р.М. Файзуллина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 96 с. - <http://rmebrk.kz/>
10. Дәрігермамандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
- 11.Дәрігермамандығынакіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А.,2017/<https://aknurpress.kz/login>
- 12.Заболеваниядетейраннеговозраста. Учебноепособие.2016/<https://aknurpress.kz/login>

6.Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әртүрлі жас тобындағы балаларда жедел және созылмалы жүрек жетіспеушілігінің пайда болуының себептері мен әкеп соғатын факторлар.
2. Жедел және созылмалы жүрек жетіспеушілігінің клиникалық көрінісі.
3. Әртүрлі жас тобында жедел және созылмалы жүрек жетіспеушілігі бар балаларды қарап шығу және сұрастыру.
4. Әртүрлі жас тобындағы балалардың жедел және созылмалы жүрек жетіспеушілігінің белгілері.